

HAT HOT

**VEM DRABBAS? VARFÖR?
SÅ SKYDDAR DU DIG!**

KRO/KIF

Konstnärernas Riksorganisation
Sveriges Konsthantverkare &
Industriformgivare

● SVERIGES
FÖRFATTARFÖRBUND

INNEHÅLL

s. 3 FÖRORD

s. 4 INTERVJU – PETER JOHANSSON

s. 6 INTERVJU – ROXY FARHAT

s. 8 INTERVJU – PATRIK LUNDBERG

s. 10 INTERVJU – KATARINA VON BREDOW

s. 12 HOT MOT FÖRFATTARE & KONSTNÄRER

s. 22 JURIDIK – VAD SÄGER LAGEN?

s. 24 PSYKOLOGI – SÅ PÅVERKAR HOT OCH HAT

s. 26 HANTERA HOT

s. 30 VAD SÄGER POLISEN?

s. 31 MER INFORMATION

s. 32 KONTAKTLISTA

REDAKTÖR / ANDERS RYDELL GRAFISK FORM OCH ILLUSTRATION / LISA BENK

TEXT / JULIA PILEBY, ANDERS RYDELL KORREKTUR / BARBRO LINDSKOG

Lathunden har tillkommit genom ett samarbete mellan Konstnärernas Riksorganisation och Sveriges Författarförbund.

FÖRORD

VI ÄR FÖRETRÄDARE för medlemmar som sätter ord och bild på det som människor upplever och känner. Genom deras konstnärliga gärning utgör de en grund för tankeutbytet och det fria samtalet människor emellan.

FN:s speciella rapportör för kulturella rättigheter, Farida Shaheed, reflekterar i en rapport från 2013 över den globala och växande oron över att konstnärliga röster har blivit tystade och fortsätter att tystas. Hon skriver att "Konstnärliga uttryck och verk blir särskilt attackerade eftersom de kan sända särskilda budskap och uttrycka symboliska värden på ett kraftfullt sätt eller kan uppfattas som att de gör det."

Vid första anblick kan man tro att frågan om yttrandefrihet inte på allvar berör oss, att vi har fullständig yttrandefrihet. Men även om rapporten huvudsakligen inriktas på restriktioner i lagar och förordningar så har vi sett att också våra medlemmars möjlighet att uttrycka sig riskerar att begränsas. Ett av de allvarigaste sätten att försöka tysta konstnärligt utövande är att utsätta dem för hot i sin konstnärliga verksamhet.

Det går inte alltid att förutse vilken konstnär eller författare som kommer att utsättas för hot. En del är medvetna om att deras verk provocerar, för andra kommer det mer oväntat. Ibland tycks det vara en slump att någon upplever verket som provocerande, andra gånger är det systematiskt och organiserat.

De som hotar vill skrämman till tystnad, de gör ingen skillnad på om det är en författare eller bildkonstnär. Därför vill vi arbeta gemensamt i den här frågan. Tillsammans med svenska PEN har vi fört samtal både med politiker och utsatta författare och bildkonstnärer. Den bild de har gett oss är skrämmande. Hoten ser inga gränser, de utsatta upplever likartade problem.

Vi hade önskat att denna lathund inte skulle vara nödvändig men vi har båda kontaktats av utsatta författare och konstnärer som undrar vad de ska göra. Vi hoppas att denna skrift kan göra nytta, att den kan ge kunskap och stöd i en utsatt situation. Vi hoppas att inga konstnärer och författare ska skrämman till tystnad.

KATARINA JONSSON NORLING
Konstnärernas Riksorganisation

GUNNAR ARDELIUS
Sveriges Författarförbund

PETER JOHANSSON

Peter Johansson kommer från Sälén i Dalarna och har jobbat med konst i 30 år. I sitt konstnärskap har han haft stort fokus på uppväxten och den kultur som finns i Dalarna, en kultur som ofta blivit symbolen för Sverige och svenskt leverne. I sin konst försöker han relatera till det självupplevda eftersom han tycker att det blir ärligare och lättare att förstå. Hoten mot honom och hans konst drog igång redan i början av hans karriär och har sedan dess gått i vågor.

VAD HAR DU UTSATTS FÖR?

Redan när jag gick ut konsthögskolan gjorde jag konstverk som jag fick otrevliga reaktioner på. Jag har försökt vända och vrida på Sverige-bilden, hur vi bygger en nation och kultur, hur vi reagerar på andra. I detta arbete kommer jag självklart in på frågor om rasism och främlingsfientlighet och där tagit stark ställning för ett öppet välkomnande samhälle. Det är kanske inte det lämpligaste om man vill undvika attacker.

Jag har fått dödshot både via telefon och mail. Det har kommit märkliga saker med posten. Jag har två datorer som förstörts av någon slags hackergrej. Bilder har försvunnit och sidor har slängts från min dator och de går ofta in på Wikipedia och ändrar informationen. På nittio-talet var det mer handgripligt. Jag kunde få bajs i kuvert. Det beställdes en massa saker, som köksinredningar, vapen och porr, i mitt namn. Jag fick också ett hakkors målat på min dörr i slutet av nittio-talet.

Det har gått i perioder. Jag har inte orkat jobba med samma frågor hela tiden. Då blir det ett konstant mörker i ens hjärna. Jag

måste göra andra saker emellan för att jag ska orka ta tag i det. Hoten sker i jämna intervaller och jag vet att det blir reaktioner. De verkar ha ögonen på mig.

DEM ÄR DET SOM HAR HOTAT DIG?

Jag kan inte säga vilken sorts människor det är. Jag anar att det är folk på högerkanten. Nazi-anstrukna personer som har isknat till.

HUR HAR DU REAGERAT PÅ HOTEN?

Jag har blivit rädd några gånger, när de har kommit nära familj och kära eller när det till exempel har kommit mycket obehaglig post eller när de går in i mina datorer. Men det går över ganska snabbt. Det blir nästan komiskt, som när nåttidningen Nordfront recenserar mina utställningar. Sådan där kan få en att fortsätta.

HUR HAR HOTEN PÅVERKAT DIG?

Jag slutar ju inte göra den konst jag vill. Tvärtom är jag lite naiv av mig. Det är nästan som att jag börjar tänka ut andra projekt i

någon slags ilska. De får mig inte att tystna. Jag har en revanschlust och mitt försvar är att fortsätta vidare.

HAR DU ANMÄLT HOTEN NÅGON GÅNG?

På nittio-talet, när jag bodde jag i Stockholm, hade jag kontakt med polisen. Då hade jag en person som jag skulle vända mig till.

FICK DU NÅGOT ANNAT STÖD NÄR DU UTSATTES?

De senaste åren har jag bestämt mig för att våga börja prata om dessa hot. Men jag var tidigare bestämd med att hålla tyst om angreppen, för att min familj inte skulle bli orolig.

Men också för att inte ge angripna mer energi, om man är tyst om detta kanske det inte blir en kick och så kul att skicka grejer till mig. Men jag har också tänkt att det är bättre att vara tyst om angreppen för att de jag jobbat med inte ska tycka att det blir krångligt, obehagligt och omständligt att ställa ut mina verk. Jag har ändrat mig nu. Klart man skall berätta om hoten, så att andra drabbade känner igen sig och kanske kan få stöd och inse att de inte är ensamma.

VILKA ÅTGÄRDER SKULLE DU VILJA SE?

Det skulle vara bra om det fanns snabb hjälp att få. Till exempel en person som man skulle kunna kontakta om man utsätts för attacker på nätet. Det skulle kunna vara en polis som man snabbt kan få råd av hur man ska göra om det kommer saker på posten.

Men det hade också varit bra med en person på KRO som man kunde få råd och hjälp från. Det skulle också vara bra om det fanns tillgång till praktisk hjälp, som till exempel en tekniker som kan hjälpa en om ens dator blir utsatt för attacker. ■

***"Jag har inte orkat
jobba med samma
frågor hela tiden.
Då blir det ett
konstant mörker
i ens hjärna."***

ROXY FARHAT

Roxy Farhat är konstnär och regissör. Hon är utbildad vid Konstfack i Stockholm och UCLA i Los Angeles. I sitt konstnärskap använder hon främst video och performance. Hon är även prisbelönt regissör av musikvideor, dokumentärer och radiopjäser.

VAD HAR DU UTSATTS FÖR?

Det började när jag lade upp video-konst på Youtube för omkring tio år sedan. En video som handlade om hotellstädning, eftersom jag själv hade arbetat som hotellstäderska.

Då fick jag diverse mejl från män som ville berätta att jag inte kunde någonting. Att jag var helt talanglös och borde återgå till städning istället. De letade upp min mejladress och skrev direkt till mig men det var också mycket obehagliga kommentarer på Youtube.

När jag gjorde en annan video, en remake av en iransk poplåt – där jag driver med bilden av kvinnor i mellanöstern – fick jag jättemycket kommentarer. Många män som kallade mig för hora.

Men det största och jobbigaste var när jag skrev en debattartikel på SVT om Sverigedemokraternas frammarsch inför valet 2010.

Den handlade om vad det skulle innebära om de blev invalda. Den blev upplagd tillsammans med ett videoverk jag gjort, "Negerbollen". Reaktionen blev väldigt aggressiv. Det strömmande in massor av kommentarer och startades en Flashbacktråd om mig. Artikeln spreds till en massa högerextrema sidor och bloggar. Till och med en

antisemitisk sida i USA tog upp den. Den väckte så otroligt mycket hat.

VAD FÖR SLAGS HOT FICK DU?

Det var män som sade vad de skulle göra med mig. Det kom enstaka mejl, det var mest hat som spreds på sidor och forum.

Det var klassiska hot, om en kan kalla det så, att jag skulle våldtas. Att de skulle visa mig "var skåpet skulle stå". Den typen av retorik. Det var obehagligt för att jag hade förlorat kontroll över videon och hur den spreds.

VILKA VAR DET SOM HOTADE?

Det var framför allt svenska män, med rasistiskt och antifeministiskt uttryck. Men den iranska poplåten fick också mycket hat från män från Mellanöstern. Det var i grunden samma slags hat, men med olika utgångspunkt.

PÅVERKADE DET DITT KONSTNÄRSKAP?

Jag gjorde en video med hat-kommentarer som jag fick efter debattartikeln. Jag läste upp ett urval av rasistiska kommentarer. Men hoten och hatet har aldrig

begränsat mig i mitt konstnärskap, vad jag gjort eller sagt.

HAR DU ÄVEN FÅTT HOT RENT FYSISKT?

Inte i egenskap som konstnär, men som kvinna i samhället.

HUR HANTERADE DU HOTEN?

Jag skrattade bort dem. Vad annars kan man göra?

Det är ensamma män, ensamma jävlar som sitter någonstans och har en åsikt om vad jag säger och gör. Jag har utvecklat ett slags pansar. Det är så jag hanterar det.

HAR DU ANMÄLT HOTEN?

Aldrig, det känns meningslöst. Det känns inte som det skulle hända någonting. Dels för att det inte finns något bra sätt att kontrollera vad som händer på nätet. Och dels för att det är en lågprioriterad fråga från samhället. Jag skulle kunna bidra till statistiken, men jag tror inte att en anmälan skulle kunna ge mig något.

VAD SKULLE DU VILJA SE FÖR ÅTGÄRDER?

I det ideala samhället skulle hot på nätet ses som lika grovt som hot ansikte mot ansikte. De skulle betraktas som olaga hot och hets mot folkgrupp. Hoten skulle få konsekvenser. Men det fungerar ju tyvärr inte så. Jag är inte så optimistisk och ser inte hur något skulle förändras framöver.

HAR DU NÅGRA RÅD ATT GE TILL ANDRA SOM HOTAS?

Sök stöd hos vänner och läs inte hatiska kommentarer. Be hellre en vän läsa och återge för dig om du vill veta vad som skrivs. Men det krävs också ett personligt pansar, att bygga upp en slags hårdhet för att klara av det. ■

"Det var klassiska hot, om en kan kalla det så, att jag skulle våldtas. Att de skulle visa mig 'var skåpet skulle stå'."

PATRIK LUNDBERG

Patrik Lundberg är journalist och författare. Han är också ledamot i Författarförbundets styrelse. Han har gett ut två böcker och skriver nu på en tredje bok som handlar om konsten att skriva krönikor. Varje vecka syns han som kolumnist i Aftonbladet.

VAD HAR DU UTSATTS FÖR?

Jag vill göra skillnad på hot och hat, det är två skilda saker. Även om det är symptom på samma sak. Hot är när någon hotar att göra något med mig eller någon annan. När det går från ord till handling. Hat är när någon skriver att den hatar mig eller vissa grupper i samhället eller något jag har skrivit om.

Hot och hat kommer överlägset mest när jag skriver om migrationsfrågor, till exempel om invandring och EU-migranter. På tredje plats kommer feminism. Jag får hatmejl varje vecka, men när jag skriver om saker som berör lite mer snackar vi om hundratals.

MINNS DU FÖRSTA GÅNGEN DU FICK ETT HOT?

Jag minns inte första gången, men jag minns tydligt en händelse för fem år sedan. Då var jag i skottgluggen under en period när jag jobbade på Helsingborgs Dagblad. Jag hade skrivit om rasism mot östasiater. Jag fick hot om att jag skulle dö och få stryk. Människor lade ut min adress och nummer på nätet. Jag fick hot på telefon, i brev och på mail. Och jag får fortfarande hat för det.

DEM ÄR DET SOM HOTAR?

Hoten mot mig har uteslutande varit från högerextremister. Det är inte så svårt att koppla till det eftersom de i samma mail kan ha skrivit om vad de tycker om Sveriges invandringspolitik.

På senare tid handlar det mycket om hot mot mig och journalistkåren. De ska göra saker med oss inom traditionell media. Det är ju riktigt grova grejer kopplat direkt till att strypa vår pressfrihet. Jag ser det som att de försöker tysta mig som person för att tysta min åsikt, som brukar handla om människors lika värde.

Det är så tydligt hur det här orkestreras. När hatsajterna skriver om mig – då kommer mest hat och hot. Man kan säga att de uppviglar andra att hata och hota.

Under bokmässan 2016 förföljde några personer mig. De var på alla ställen som jag var på. De utmärkte sig och de ville visa att de såg mig, att de håller koll på mig. Tidigare var hoten bara mot mig som person. Idag har det utvecklats till att jag är en del av ett etablissemang som ska störtas.

HUR HAR DU REAGERAT PÅ HOTEN?

Jag försöker skilja på mitt privatliv och mitt yrkesliv. Hoten har tyvärr blivit en del av min yrkesroll och jag låter det inte påverka mig personligen.

MEN HAR DU ALDRIG BLIVIT RÄDD?

I de stunder det är som mest så tänker jag på var jag rör mig och hur jag beter mig. Ingen eller ingenting kommer att få mig att sluta i dagsläget.

HAR DU ANMÄLT HOTEN?

Jag har aldrig gjort någon polis-anmälan, även om det absolut finns saker som jag hade kunnat anmäla. Jag har suttit där med hundratals hatmejl och bara tagit bort dem för att slippa se dem. Men jag har en mapp med alla mina hat- och hotmejl. Den finns sparad på flera ställen och kan mycket väl tänkas användas i framtiden.

Problemet är att polisen måste ta de här hoten på allvar. Det övergripande är ju att polisen inte har resurser och att de inte prioriterar näthatet. Rättsväsendet har inte hängt med i digitaliseringen av brott.

VAD SKULLE DU VILJA SE FÖR ÅTGÄRDER?

Rättsväsendet behöver ta frågorna på allvar. Och fackorganisationerna borde ta sitt ansvar. Jag vet att man jobbar med det, men de är inte riktigt där än. Jag brottas ju med frågan om hur jag ska förhålla mig kring hat och hot. Det har skett en normalisering av detta inom journalistkåren.

För mig finns det en konflikt mellan hur öppen jag ska vara med hatet jag möter. Risken är att jag blir hatarnas megafon. Samtidigt vill jag inte att man ska tro att journalister inte möter näthat. ■

"Under bokmässan 2016 förföljde några personer mig. De var på alla ställen som jag var på. De utmärkte sig och de ville visa att de såg mig, att de håller koll på mig."

KATARINA VON BREDOW

Katarina von Bredow är barn- och ungdomsförfattare som debuterade 1991. Sedan dess har hon skrivit arton böcker. Hennes böcker handlar om ungdomars vardag och kretsar kring ämnen som skola, mobbing, kärlek, vänskap och familjerelationer. Det var efter en statusuppdatering på Facebook 2014 som Katarina von Bredow drabbades av nåthet.

VAD HAR DU UTSATTS FÖR?

Jag blev väldigt besviken över Sverigedemokraternas framgång i riksdagsvalet 2014 och när jag hörde att 25 procent av människorna i det lilla välmående samhälle jag då bodde i hade röstat på SD skrev jag på min privata FB-sida att jag inte hade någon lust att bo kvar. En nät-tidning fångade upp nyheten och det spred sig som en löpeld och väckte väldigt mycket ilska.

Jag fick enorma mängder mejl och Facebook-meddelanden på ett par dagar – så mycket att e-post och meddelandefunktionerna hängde sig helt och inte gick att använda. IIskan fick utlopp även via telefonen. Det var mer hat än hot, typ "Stick till Bagdad din jävla negerhora" och sådant. En del påstod att de samlades och brände mina böcker. Men jag såg aldrig några bevis för att det verkligen hände.

VEM VAR DET SOM SKICKADE DE HÄR MEDDELANDENA?

Minst 95 procent av hatmeddelandena var anonyma, ofta under-tecknade med "Bosse", "Nisse",

"Jocke" eller liknande. Om jag försökte svara kom det upp en skylt där det stod "detta meddelande kan ej besvaras" och det gick inte heller att hitta det FB-konto det skickats ifrån. En stor majoritet av meddelandena hade tydligt rasistiska ordvändningar.

HUR HAR DU REAGERAT PÅ HOTEN?

Först var jag häpen, sedan arg och sedan rädd. Under en period efteråt ville jag varken sätta på datorn, svara i telefon eller hämta posten i brevlådan. Jag tittade oroligt på bilar som saktade in utanför.

HUR HAR HOTEN PÅVERKAT DIG PERSONLIGEN?

Jag tänker väldigt noga på vad jag skriver eller säger offentligt. Jag har betydligt större insikt i vilken skada hat och hot via sociala medier kan orsaka.

GÖR DU SAKER ANNORLUNDA PÅ GRUND AV HOTEN?

Ja, jag har blivit mycket fegare. Censurerar mina inlägg mycket hårdare. Varje gång jag uttrycker

en åsikt frågar jag mig själv om det är värt att ta risken att jag och min familj ska utsättas för något liknande ännu en gång.

HAR DU FÅTT NÅGOT STÖD I SAMBAND MED ATT DETTA HÄNDE?

Eftersom jag gick i svaromål via tidningar, radio och tv så blev det ju snabbt bekant vad jag utsattes för. Det var många som reagerade och gav mig stöd på olika sätt. Kollegorna och Författarförbundet gav mig massor av styrka och kraft.

HAR DU ANMÄLT HOTEN?

Nej. Det var mer hat än hot. De hot som fanns var förtäckta som till exempel "hoppas någon gör med dig vad du förtjänar" eller "hoppas du blir våldtagen av ett gäng somalier".

VILKA ÅTGÄRDER SKULLE DU VILJA SE MOT DEN HÄR TYPEN AV HOT OCH NÅTHAT?

Jag vet faktiskt inte vad man kan göra – förutom att vara öppen om vad som händer och ge dem som utsätts det stöd de behöver. Direkta hot ska absolut polisanmälas och självklart behövs det resurser som visar att man tar det på allvar och att det är ett oacceptabelt beteende.

Om det finns något sätt att begränsa möjligheterna att vara anonym på nätet så vore det bra. Man måste jobba mycket i skolorna för att få unga att förstå att hot och hat via nätet är precis lika illa som om man säger saker ansikte mot ansikte. När man utsätts för en hatstorm känner man sig väldigt liten och ensam. Därför är stora manifestationer där människor samlas och visar att de inte accepterar hat och hot också mycket viktiga. Att ge varandra mod och styrka. ■

***"Minst 95 procent
av hatmeddelandena
var anonyma, ofta
undertecknade
med 'Bosse', 'Nisse',
'Jocke' eller liknande."***

HOT MOT FÖRFATTARE & KONSTNÄRER

TEXT / ANDERS RYDELL

Den 14 februari 2015 arrangerades en manifestation på Kulturhuset i Stockholm till stöd för hotade konstnärer och författare. Det var alla hjärtans dag. Bakom manifestationen stod KRO/KIF, Sveriges Författarförbund och Svenska PEN. Bakgrunden till manifestationen var att allt fler kulturutövare i Sverige vittnat om att de utsattes för hot på grund av sin yrkesutövning.

Från scenen berättade konstnärer och författare öppenlydligt om de hot de själva utsatts för, däribland Alexandra Pascalidou, Dror Feiler, Makode Linde och Elisabeth Ohlson Wallin. De flesta vittnade om hot från högerextrema och rasistiska rörelser och personer.

Samtidigt som manifestationen pågick började det strömma in rapporter om att någonting hade hänt på ett annat kulturhus, Krudttønden i Köpenhamn. Skottlossning under en föreläsning med konstnären Lars Vilks. När dramat var över hade två människor, utöver gärningsmannen, mist livet. Gärningsmannens motiv beskrevs som ett utslag av våldsbekämpande islamistisk extremism.

Bara ett par veckor tidigare hade

ett attentat med liknande motiv riktats mot tidskriften Charlie Hebdo i Paris, som slutade med att 12 personer mördades – varav många av tidningens tecknare.

Händelserna visade allvaret i det hot som idag riktas mot kulturen och dess utövare. Kulturen har blivit en måltavla, ett slagfält för extrema politiska krafter på olika sidor av den politiska skalan.

"Det finns människor som bara vill hata."

När den norske terroristen Anders Breivik 2011 publicerade sitt manifest på internet var det bland annat konstnärer som Joanna Rytel han attackerade.

Hatet har också kommit från mer "respekterat" håll, som när SD-politikern Margareta Larsson under en uppmärksam riksdagsdebatt 2014 sade att konstnärer som Carolina Falkholt borde kastas i fängelse.

Men hot behöver inte ha en tydlig politisk avsändare. Det finns människor som bara vill hata. Idag, mer än någonsin, kan sådan mänsklig destruktivitet få utlopp på internet och i sociala medier.

Den dystra sanningen är att de flesta hot aldrig uppmärksammas. De drabbar konstnärer och författare i tysthet. Många är rädda, av förståeliga skäl, för att mer uppmärksamhet ska leda till fler hot.

Men för att kunna stävja hoten måste vi prata om dem. Syftet med denna text är att sammanfatta vad vi idag vet om de hot som riktas mot konstnärer och författare. Ett område som vi tills helt nyligen nästan inte vetat någonting om.

HOTEN UTREDS

Från 2014, till viss del som följd av KRO/KIF:s och Författarförbundets arbete, började frågan om hot uppmärksammas medialt men också politiskt.

Kulturdepartementet meddelade att de påbörjade en utredning av frågan för att ta fram en handlingsplan med förebyggande insatser.

Det var inte bara författare och konstnärer som upplevde att hoten hade ökat, utan även andra grupper som var centrala för det demokratiska samtalet såsom jour-

nalister, jurister och förtroendevalda. Hoten mot journalister och politiker hade kartlagts i studier, bland annat hade Brottsförebyggande rådet i en studie visat att var tredje journalist utsatts för hot. Däremot saknades en bredare studie av hot mot konstnärer och författare. Det gjorde det svårt att säga exakt hur omfattande problemet var.

2015 påbörjade därför Myndigheten för kulturanalys, i samarbete med Författarförbundet och KRO/KIF, arbetet med att i en kvalificerad studie undersöka hoten. En viktig förutsättning för studien var att konstnärer och författare oftare arbetade under villkor som skiljde dem från andra utsatta grupper. Till skillnad från journalister och förtroendevalda har kulturskapare sällan en fast anställning, som möjliggör skyddsåtgärder genom arbetsgivaren. De flesta större mediehus och politiska organisationer har idag rutiner för hur man hanterar hot mot anställda.

En majoritet av konstnärerna och författarna bedriver däremot sin verksamhet som egenföretagare och frilansare. Bokkontrakt eller utställningsavtal inkluderar sällan, eller aldrig, frågor om säkerhet eller arbetsmiljö. Det har med andra ord varit upp till kulturskaparna själva att ta ansvar för sin säkerhet. En frågeställning som därför var särskilt viktig var utsatta författare och konstnärers erfarenhet av kontakter med rättssamhället.

VAR TREDJE HOTAS

Våren 2016 presenterades rapporten "Hotad kultur?" som byggdes på en enkätundersökning som besvarats av nära 3000 medlemmar i Författarförbundet och KRO/KIF. Rapporten gav för första gången en bild av hotens omfattning och allvar. Mer än var tredje svarande uppgav att de någon gång under sin karriär utsatts för hot, våld eller trakasserier på grund av sitt konstnärskap.

Var sjätte hade utsatts för hot, våld eller trakasserier kopplat till yrkesrollen under det senaste året. Undersökningen visade att författare oftare utsattes för någon typ av personligt riktat hot, medan konstnärer i högre grad drabbades av stöld och skadegörelse. Att konstnärer oftare drabbas av skadegörelse och stöld har sin förklaring i att de ofta arbetar med fysiska konstverk i offentliga miljöer. Skadegörelse och stöld av ett konstverk behöver nödvändigtvis inte utgöra ett "hot", men kan också vara det.

Rapporten visade att sociala medier var den vanligast förekommande kanalen för hot och trakasserier bland författarna, 15% av dessa hade någon gång hotats på detta sätt. Bland konstnärerna var det vanligare med "hotfullt uttalande öga mot öga".

	TOTALT		SENASTE 12 MÅN	
	KRO/KIF	SFF	KRO/KIF	SFF
TOTALT HOT OCH TRAKASSERIER	21	35	9	19
HOT/PÅHOPP VIA SOCIALA MEDIER	4,3	15	2,6	10
HOTFULLT TELEFONSAMTAL	3,3	12	0,5	3,7
HOTFULLT BREV/VYKORT	2,1	11	0,4	3,9
HOTFULLT E-POSTBREV	2,6	10	1,2	6
HOTFULLT UTTALANDE ÖGA MOT ÖGA	7	9	1,9	3,7
OBEHAGLIGT BESÖK, FÖRFÖLJELSE ELLER KARTLÄGGNING	4,3	7	1,9	2,9
UTHÄNGD PÅ INTERNET	1,8	6	1,1	4,1
ANNAN HOTFULL HÄNDELSE	4,5	6	1,8	2,9
OLOVLIGEN FOTOGRAFERAD/INSPELAD	2,9	3,8	1,5	2,4
HOTFULLT SMS/MMS	1	3,7	0,4	2,3
FALSKA ANMÄLNINGAR	1,1	2,7	0,4	1,5
KAPAT INTERNETKONTO (ELLER SKAPAT FALSKT I DITT NAMN)	1,6	2,3	0,8	1,4
OÖNSKAD VARA BESTÄLLD I DITT NAMN	0,5	2,2	0,3	1,1
UTHÄNGD PÅ AFFISCH/PAMFLETT	0,4	1,1	0,1	0,4
HOTFULL "GÅVA"	0,2	1,1	0,1	0,6

TABELL 1. Andel utsatta för hot och trakasserier totalt och efter typ av händelse, totalt samt de senaste tolv månaderna.

Undersökningen (Tabell 1) visar att typen av hot som drabbar yrkesgrupperna är brett, från telefonsamtal och skrivna brev till förföljelse och hackade konton.

I studiens öppna svar breddades ytterligare mängden av olika slags hot som sexuella trakasserier, stalking, förtal och paket med avföring på posten. Sammantaget är dessa "övriga hot" lika vanligt förekommande som hot via internet. (Tabell 2).

VEM DRABBAS?

Det går inte i generella termer att säga vilka författare och konstnärer som drabbas av hot och trakasserier. Överlag kan man säga att alla någon gång i karriären kan utsättas för hot. Många faktorer kan vara avgörande: vilka frågor man för tillfället behandlar i sitt konstnärskap, var man exponeras och i vilket sammanhang. Det kan också röra sig om rent slumpartade skäl.

Det finns dock grupper inom båda yrkeskåren som enligt rapporten är mer utsatta. Inom Författarförbundet är de medlemmar som är journalister till exempel mer utsatta än översättare.

I studien identifieras en mindre grupp (10-30% av de som utsatts för hot) som drabbas av huvuddelen (89%) av alla rapporterade händelser. Denna mycket utsatta grupp av konstnärer och författare "är utsatta för hot och/eller våld i en sådan omfattning att det sannolikt utgör en del av deras vardag". Det är vanligt att den som en gång hotas utsätts återkommande.

Undersökningen visar att både män och kvinnor utsätts i ungefär lika hög grad, medan personer med utländsk bakgrund är mer utsatta. Denna grupp är mer drabbad överlag av olika hot, såsom näthot, våld, skadegörelse.

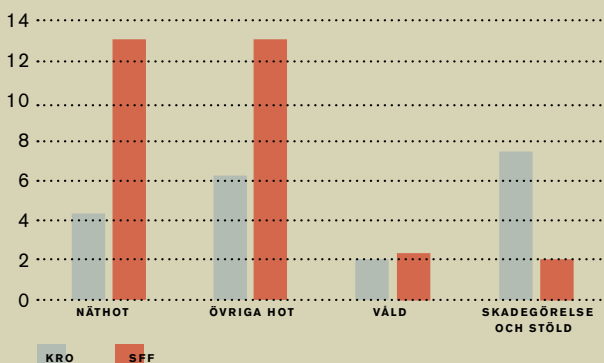
Undersökningen klarlägger också ett tydligt samband mellan medial exponering och utsatthet.

De författare och konstnärer som är aktiva i sociala medier eller synliga i medier är mer utsatta för hot. Av allmänheten kända författare och konstnärer utsätts oftare för våld och hot.

De allra flesta (67%) menade att hoten var riktade mot deras åsikter. Särskilt bland författarna fanns det ett tydligt samband mellan utsatthet och en "samhällskritisk ambition". Men även

I majoriteten av dessa fall (omkring 60-70%) var förövaren okänd för kulturskaparen, medan motivet bakom hotet ofta framgick.

Det vanligaste svaret var en individ som "motsätter sig innehållet i mitt arbete". Sammantaget, eftersom flera svarsalternativ var möjliga, skriver rapportförfattarna att en stor del av hoten kommer från personer med "politiska motiv" eller "företrädare för politisk

TABELL 2. Andel utsatta för näthot, övriga hot, våld samt skadegörelse och stöld fördelat på förbundstillhörighet.

könstillhörighet, sexuell läggning, religion och etnisk bakgrund angavs som orsaker.

VEM HOTAR?

Vem hotar? Det är en fråga som inte alltid är helt lätt att svara på. Men att identifiera de politiska, ideologiska, religiösa motiven bakom hot, när sådana finns, är viktigt för att förstå att hoten inte alltid är riktade mot individen – utan kan vara del av en mer eller mindre organiserad hatkampanj.

I studien "Hotad kultur?" fick de svarande försöka att identifiera dem som hotade. Totalt framkom av svaren 1018 händelser, varav 309 näthot, 409 övriga hot och trakasserier, 61 våldshändelser och 239 fall av stöld och skadegörelse.

organisation". Var fjärde utsatt person svarade att de blivit utsatt av någon i dessa kategorier. Bland dessa var det vanligast att personen tillhörde en "högerextrem/racistisk grupp" (Tabell 6). Över hälften uppgav att individen som hotade tillhörde denna grupp, medan bara 4% angav att en vänsterextremistisk grupp låg bakom hoten.

15% angav att den som hotade tillhörde en antifeministisk eller religiös grupp. Över 30% uppgav att personen tillhörde ett politiskt parti, varav 58% av dessa uppgav att den som hotade representerade Sverigedemokraterna. Det är viktigt att poängtera att statistiken ovan utgör andelar av andelar – med andra ord procentsatser av den utsatta gruppen.

Resultaten visar dock att en

stor del av hoten som riktas mot författare och konstnärer är mer eller mindre organiserade – och att de flesta av dessa kommer från främlingsfientligt eller högerextremt håll.

De flesta konstnärer och författare uppfattade att syftet med hoten var att förödmjuka, förolämpa och skrämma (Tabell 7). Men också att uttrycka sitt missnöje och försöka påverka arbetets innehåll eller riktning.

HUR DRABBAS PRIVATLIVET?

Hur hoten påverkar den som utsatts är individuellt.

Ungefär en tredjedel av dem som utsatts för hot upplever dessa som mycket skrämmande. Det är inte förvånande att det är hot om våld som skrämmer mest. De konstnärer och författare som

oroar sig mest är de som tidigare utsatts för hot eller trakasserier.

Men även om man inte utsatts för hot kan rädsla eller ängslan för att utsättas påverka det konstnärliga arbetet mycket negativt.

Hot drabbar dock inte bara individer utan hela familjer. Oron för att en anhörig ska utsättas är nästan lika hög som oron för att själv utsättas (Tabell 8).

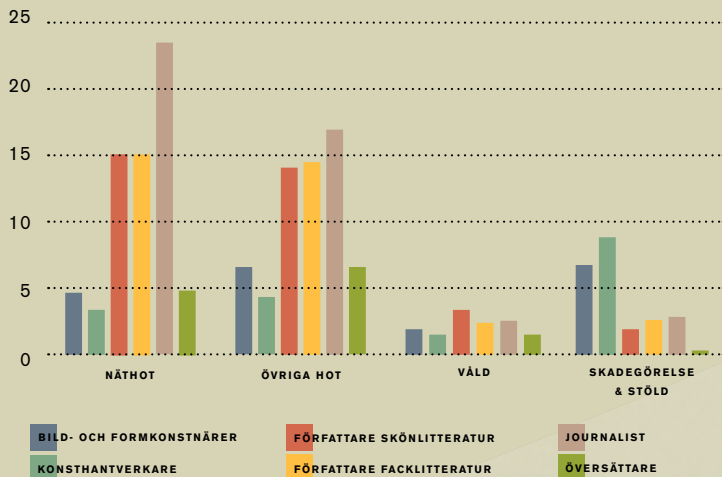
Hos ungefär hälften av de som drabbats eller oroas för att utsättas har det haft påverkan på privatlivet. Då det är svårt att mäta sådan påverkan har de svarande givits möjlighet att lämna öppna svar. Där framgår att hoten ofta haft negativ inverkan på psykisk hälsa och livskvalitet. Många upplever att de blivit mer misstänksamma, cyniska och har svårare att lita på andra människor. Många vittnar också om trötthet, uppgivenhet och sänkt självkänsla.

För några få har hoten även fått allvariga psykiska konsekvenser som depression, trötthetssyndrom och sjukskrivning.

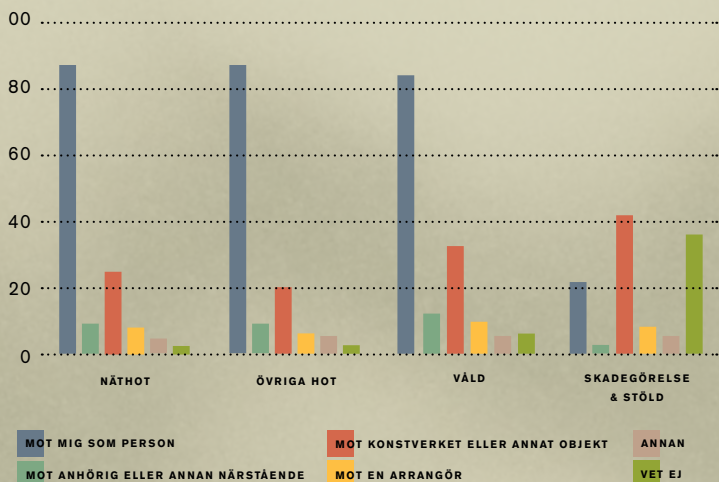
HUR DRABBAS YRKESLIVET?

Det är inte alltid lätt att skilja privatliv från yrkesliv, än mindre när man är egenföretagare. Men det finns ändå en poäng att i detta fall försöka urskilja hur hoten specifikt drabbar yrkesrollen och den konstnärliga friheten. När författare och konstnärer förhindras att utöva sitt yrke är det skadligt för det offentliga samtalet och därmed samhället i stort.

Att hot leder till psykiska besvär och nedsatt förmåga att utöva sitt yrke är en sådan fara. En mer direkt skada är när man som en konsekvens av hot och hat förändrar sitt beteende eller inriktningen på sitt konstnärskap. I rapporten vittnar flera svarande om just detta, till exempel att man

TABELL 3. Andel utsatta (procent) för näthot, övriga hot, våld samt skadegörelse och stöld fördelat på yrkestillhörighet.

TABELL 4. Mot vad, vem eller vilka var den senaste händelsen riktad? Procent.

undanhåller att berätta om sitt yrke i vissa sammanhang, att man är mer vaksam och försiktig med vad man säger och till vem. Många författare och konstnärer uppger att de som en följd av hoten valt att inte längre deltaga eller synas i sociala medier och traditionella medier. Ungefär en tredjedel svarar att de dragit sig undan offentligheten i någon form.

En annan konsekvens är att utsatta censurerar/tonar ner sin profil när man uttalar sig i medier: "Jag tänker mig för en och två gånger när jag uttrycker mig i olika medier. Jag funderar mycket över min fysiska framtoning. Jag är rädd för att väcka – framför allt mäns – aggression", skriver en av de svarande.

Lika oroande är påverkan på själva konstnärskapet. 14% av de svarande uppger att de lämnat ett uppdrag eller ämnesområde till följd av utsatthet eller oro. I de öppna svaren framkommer också att det är vanligt att förändra ett verk till följd av oro: "Jag lyfter fram det positiva istället för att belysa det negativa" och "Jag ger mig inte på vissa ämnen eller vinklar utan att först göra en noggrann riskanalys" är några svar i rapporten.

Det är uppenbart att hoten leder till en utbredd själv censur bland konstnärer och författare. Av dem som utsatts för hot uppger 40% att deras konstnärliga frihet begränsats i någon form (Tabell 9).

Mer upplyftande är att en hel del konstnärer och författare samtidigt uppger att hoten stärkt deras engagemang och solidaritet med andra utsatta (Tabell 10). Att de känner ett ökat samhälls-engagemang och att det är viktigare än någonsin att kämpa och stå upp för öppenhet, demokrati och den konstnärliga friheten.

MÖTET MED RÄTTSSAMHÄLLET

Att vid ett brott vända sig till rätts-samhället är en central funktion i en fungerande demokrati. Tyvärr framkommer det med stor tydlighet i rapporten "Hotad kultur?" att det inte är en självklarhet när man drabbas av hot. Av de som utsatts för hot är det bara ungefär var tionde som vid det senaste tillfället kontaktade polisen. (Tabell 11)

erna uppger 28% att det ledde till att en förundersökning inleddes.

Däremot var det bara 4% av fallen som ledde till en fällande dom. Vid brott som våld, stöld och skadegörelse var det ännu färre anmälningar som ledde till att en förundersökning inleddes, endast 17%.

Av dem som inte valt att polisanmäla var den vanligaste

"Jag kan få dåligt självförtroende och tänka att det är mig det är fel på. När jag analyserar vidare så är det inte så, men känslan av att det är fel på mig eller det jag gör kan komma tillbaka då och då".

Allra lägst var anmälningarna av hot på internet. Orsakerna till detta är troligen flera, men många uppfattar hot på internet som mindre allvarliga än fysiska hot. 39% av dem som utsatts för näthot anmälde inte eftersom de ansåg det vara en "småsak eller bagatell". I juridisk mening görs dock inga skillnader mellan fysiska hot och de som sker på internet.

Men en viktigare anledning är att utsatta konstnärer och författare redan tidigare vittnat om att anmälningarna sällan leder till åtal. Något som också bekräftas av rapporten "Hotad kultur". Av de svarande som hade lämnat en polisanmälan för hot, trakasserier och näthot de senaste 12 månad-

anledningen att man inte trodde att anmälan skulle leda till något.

Däremot ger inte rapporten stöd för att författare och konstnärer hyser någon generell misstro mot polis och rättsväsende. Misstron riktar snarare mot institutionernas förmåga att utreda dessa specifika brott.

När konstnärer och författare själva fick föreslå förändringar var det just ett förbättrat rättsväsende som ansågs som viktigast för att komma åt hoten. Många vill att polisen ska prioritera och utreda dessa brott i högre grad så att fler händelser leder till åtal och fällande dom.

Istället för att vända sig till polisen, visar rapporten att de utsatta i stor utsträckning istället

söker stöd och tröst hos en partner, anhörig eller vän. Många vänder sig också till en författar- eller konstnärskollega.

INSTITUTIONERNAS ANSVAR

En fråga i rapporten "Hotad kultur?" som förblev outredd var institutionernas ansvar. På grund av att de flesta författare och konstnärer är egenföretagare som sluter projektbaserade kontrakt med bokförlag, museer,

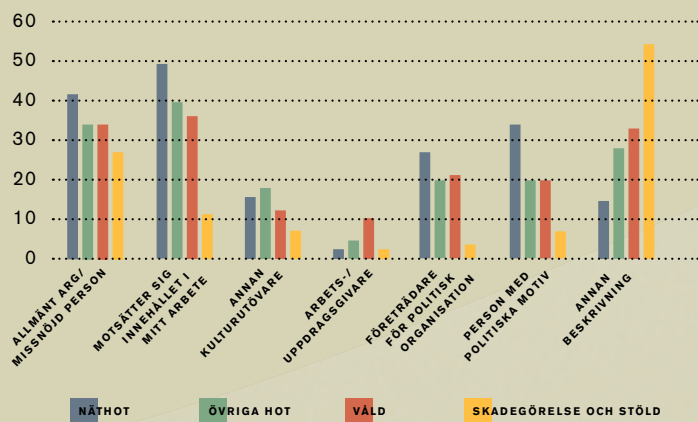
konsthallar osv hamnar frågan om ansvar för kulturskaparens säkerhet ofta mellan stolarna. Arbetsgivaransvar som rör säkerhet är en fråga som sällan eller aldrig regleras i utställningsavtal eller bokkontrakt. Men bär förlagen ändå ett arbetsgivaransvar?

Frågan utreddes i en komplett-erande rapport som släpptes senare under 2016 – "Vårdar eller väktare?". Rapporten byggde på 25 djupintervjuer med uppdragsgivare – företrädare för konst-

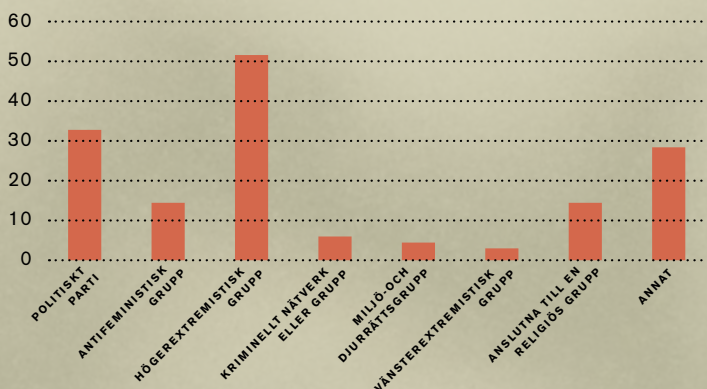
hallar, förlag, kulturredaktioner, bibliotek och museer.

Intervjuerna visade på vissa skillnader mellan konst- och litteraturområdet. På konstens område var det vanligare att institutionen själv blev ett mål för attacker, då handlingen att ställa ut ett visst verk ofta sågs som lika "provocerande" som konsten i sig.

På litteraturområdet var däremot institutioner som förlag mer osynliga – där riktas attacken främst mot den enskilda författaren.

TABELL 5. Hur skulle du beskriva den eller dem som utsatte dig för den senaste händelsen? Flera svar möjliga.

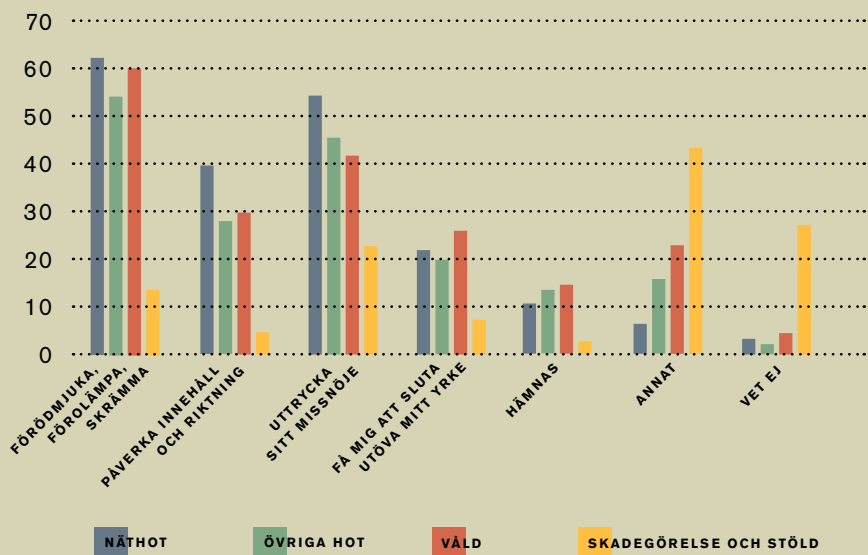
TABELL 6. Vilken politisk organisation eller sammanslutning uppfattar du att den som utsatte dig för den senaste händelsen representerar. Flera svar var möjliga.

I studien framkom också betydande skillnader mellan stora och små institutioner. De större organisationerna hade ofta rutiner för riskanalys och säkerhetsarbete, ibland till och med anställd personal som arbetade med dessa frågor. Dessa organisationer har också i högre grad upparbetade kontakter med berörda myndigheter.

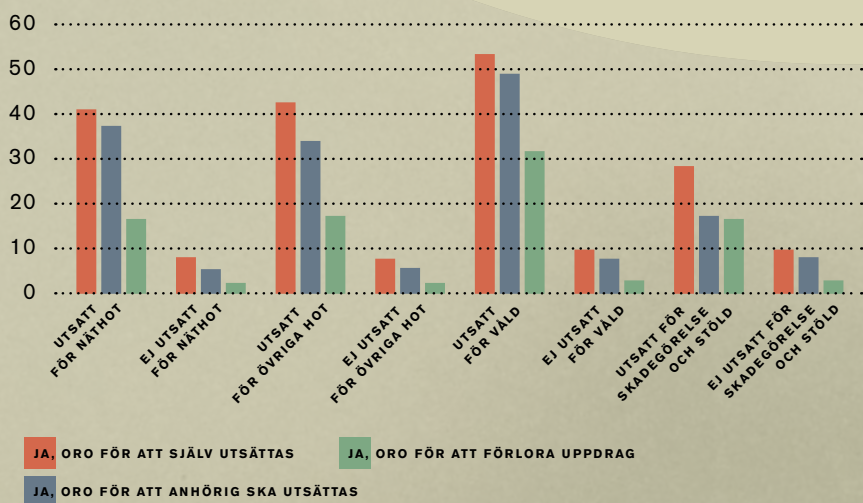
Mindre förlag och konsthallar har däremot svårare, av resurs-skal, att själva arbeta med säkerhetsfrågor – de har också svårare att få kontakt med och stöd av rättssamhället och myndigheter.

Vad en författare eller konstnär kan förvänta sig för stöd från sin uppdragsgivare är därför väldigt olika från organisation till organisation – och att det i grunden är en resursfråga. Konstnärer och författare som arbetar med mindre förlag och konsthallar kan sällan räkna med samma skydd. Samtidigt kan arbete med större institutioner och förlag generera mer medial uppmärksamhet – som i sin tur leder till hot.

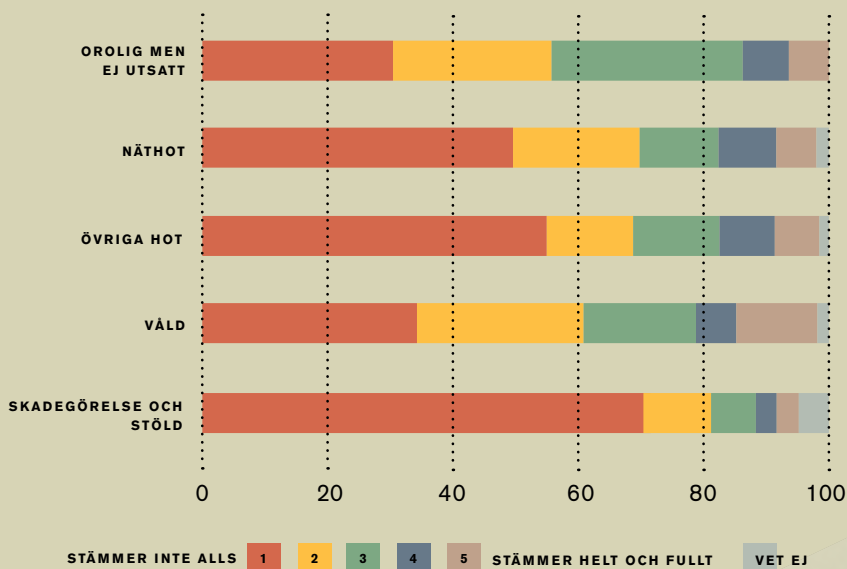
Rapporten bekräftar framför allt otydligheten i ansvarsfrågan. De flesta intervjuade menar att de inte har ett juridiskt arbetsgivaransvar för de konstnärer och författare som de arbetar med – utan att det i så fall handlar om ett "frivilligt ansvarstagande som medmänniska".

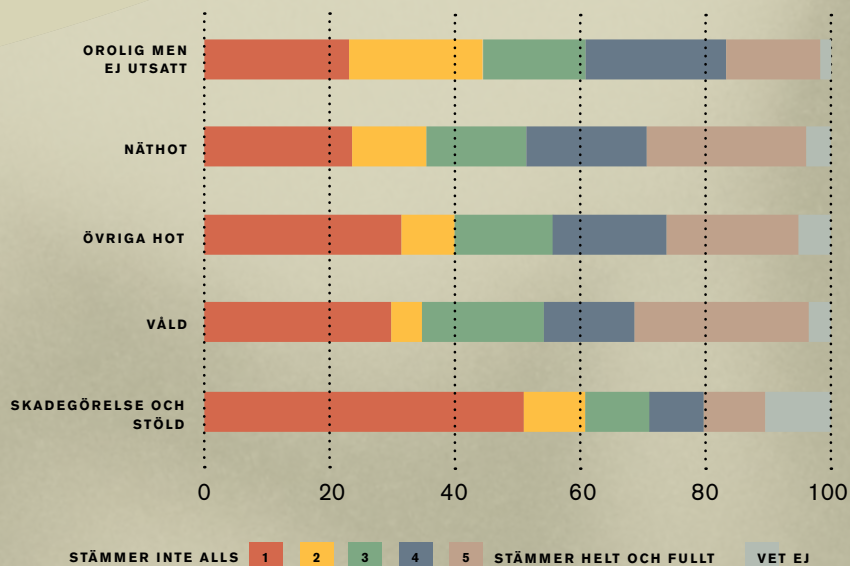
TABELL 7. Vad tror du förövaren vill uppnå med den senaste händelsen?

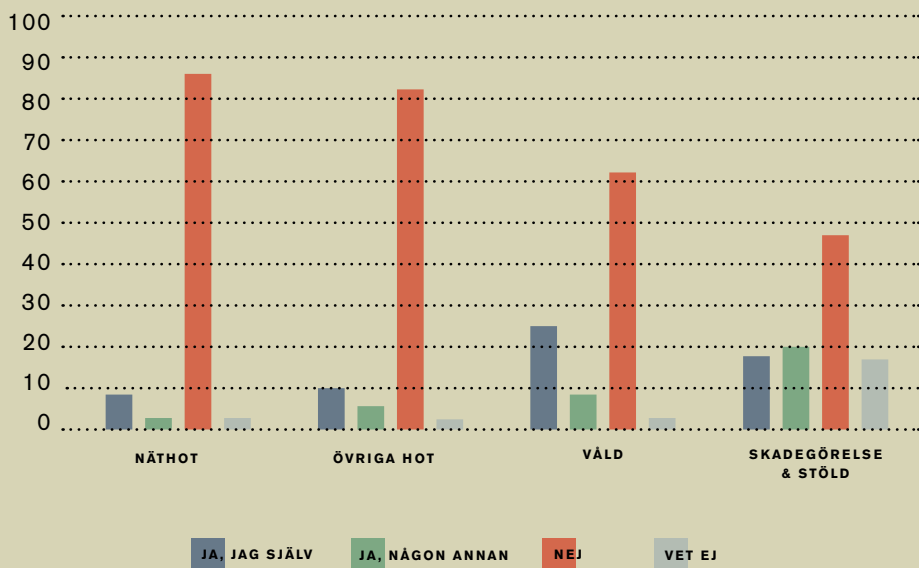
TABELL 8. Har du under de senaste tolv månaderna varit orolig för att du själv eller en anhörig ska bli utsatt för brott eller liknande obehagliga händelser som en konsekvens av ditt författarskap eller konstnärskap? Procent av utsatta respektive ej utsatta i fyra olika svarskategorier.

TABELL 9. Min utsatthet och/eller oro har begränsat min konstnärliga frihet. Procentuell fördelning av svaren från utsatta samt de som angett oro.

TABELL 10. Min utsatthet och/eller oro har stärkt mitt engagemang och min vilja att uttrycka mig konstnärligt. Procentuell fördelning av svaren från utsatta samt de som angett oro.

TABELL 11. Har du eller någon annan polisanmält händelsen? Procent av de utsatta för respektive händelse.

Frågan om ansvar är inte helt lätt att reda ut. Om en konstnär i samband med en utställning skriver en debattartikel om ämnet i en tidning som leder till hot. Vem ska ta ansvar för säkerhet, museet eller tidningen? Om hoten upprepas även efter att utställningen avslutats – har institutionen då fortfarande ett ansvar?

Det finns idag inga tydliga svar på dessa frågor eller en generell praxis som följs.

Vad en konstnär eller författare kan förvänta sig för stöd och hjälp är därför väldigt olika beroende på organisation, tidigare erfarenheter, typ av samarbete och i slutändan det individuella engagemanget från förläggare, bibliotekari, gallerister, museipersonal med flera.

MOT FRAMTIDEN

I denna text har jag sammanfattat den statistik och kunskap som idag finns om hot riktade mot författare och konstnärer. Det kan vara värt att återupprepa några av de viktigaste slutsatserna i rapporterna "Hotad kultur?" och "Värdar eller väktare?":

- Mer än var tredje författare och konstnär har utsatts för hot, våld eller trakasserier på grund av sitt konstnärskap.

- De flesta hoten sker via internet och sociala medier.

- En mindre, men inte obetydlig, grupp av konstnärer och författare är extremt utsatt – de drabbas av en majoritet av händelserna. Allra mest utsatt är kulturskapare med utländsk bakgrund.

- I de flesta fall är förövaren okänd för författaren eller konstnären. Men när dessa, eller deras motiv, kunde identifieras var de oftast högerextrema/rasistiska.

- Hoten skapar rädsla och leder ofta till psykiska besvär. Rädslan finns även hos många utövare som inte hotats.

- Få utsatta polisanmäler hoten, den vanligaste anledningen är att man inte tror att en anmälan ska leda till något.

- Institutionernas ansvar för frilansande konstnärer och författares säkerhet är oklar och skiljer sig från fall och organisation.

Belysandet av detta område har varit oerhört viktigt eftersom det saknas liknande studier sedan tidigare. Det står idag utom rimligt tvivel att hoten är mycket omfattande och ett allvarligt demokratiskt problem som kräver politisk handling.

En del av resultaten är nya medan annat kan framstå som självklara, men även det självklara är viktigt att belägga i en kvalificerad studie. Det är skillnad på något många "upplever" och något vi vet. Belagd kunskap möjliggör framsteg.

På dessa rapporter, framtagna av en statlig myndighet, kan ett arbete för att förändra och förbättra situationen byggas.

Det finns dock inte någon enkel lösning på hot-problematiken, som kan delas upp i två områden. Det första handlar om att stävja hoten, där man i huvudsak fokuserar på gärningsmännen, deras motiv och bakgrund. Det andra handlar om de som utsätts, där det handlar om att ge stöd och hjälp åt dem som blir offer för hoten.

Det förra är främst ett område

för rättssamhället och politiken, medan det senare också kräver insatser av civilsamhället, familj, kollegor, arbetsgivare, medlemsorganisationer.

Det som idag behövs är ett gemensamt arbete från politiker, rättssamhället, myndigheter och organisationer för att både stävja hot och förbättra utövarnas situation. Rättssamhället bär det tyngsta ansvaret för att dessa brott utreds och drivs till domstol.

Men inte ens i den bästa av världar kan alla former av hat, trakasserier och hot stoppas på denna väg. Hot kommer alltid att förekomma. Därför är det desto viktigare att civilsamhället också tar sitt ansvar, att utställare, bokförlag och konstnärsorganisationer finns där, tar fram rutiner och stödjer dem som utsätts.

Det kan naturligtvis vara en klen tröst, för författare och konstnärer som utsätts att detta arbete bara har påbörjats. Men det måste börja någonstans.

Den nya kunskap vi har om hoten har bidragit med något viktigt, genom att den brutit isoleringen och tystnaden. Allt fler författare, konstnärer och andra kulturskapare berättar nu om hot och hat som de utsätts för.

Statistiken visar med all tydlighet att det inte är något konstigt att bli utsatt för hot, det är inte ens särskilt ovanligt. Det bör därför aldrig vara något skambelagt.

Det är viktigt att se att bakom hoten ofta finns ett mönster, att de har ett ärende som inte är personligt.

Hot mot politiker, journalister, konstnärer, författare och andra grupper är i många fall ett vapen, en metod för att tysta och förskjuta röster från offentligheten.

De är inte heller nya, utan har förekommit som ett strategiskt politiskt vapen åtminstone sedan förra sekelskiftet.

Den framväxande nazist rörelsen i 1920-talets Tyskland började attackera och trakassera förfat-

tare, journalister och konstnärer långt innan de kom till makten. Metoderna var i många fall desamma som idag; hotfulla brev, vandalisering, förföljelse och attacker på föreläsningar och vernissager. I diktaturer världen över har hot varit ett viktigt vapen för att tysta oppositionella.

Det är viktigt, och nödvändigt, att varken betrakta hoten mot konstnärliga yrkesutövare som ett avgränsat yrkesproblem eller som ett privat problem för enskilda.

Hoten ska, och bör, betraktas i ett större perspektiv som ett allvarligt samhällsproblem. Det här är en fråga som i slutändan berör oss alla, eftersom hoten riktas mot hjärtat av vårt demokratiska samhälle – det öppna och fria samhället.

Vad kan man då som enskild utövare göra? Det kanske viktigaste motmedlet mot hoten är sammanhållning. Att visa solidaritet med

dem som utsätts. Tyvärr har många utsatta författare och konstnärer själva vittnat om hur människor i deras närhet (arbetsgivare, vänner, kollegor, med flera) drar sig undan när hoten kommer. Rädslan för att själv utsättas är ofta stor och förlamande. Men ensamma kan vi aldrig rå på hoten. Att sträcka ut en hjälpende hand, att bara visa att man finns där kan göra all skillnad i världen när hatstormen kommer. ■

HOTAD KULTUR?

Hot, trakasserier, våld, stöld eller skadegörelse har drabbat var tredje författare och konstnär någon gång, och för vissa är det en vardag. Det visar rapporten "Hotad kultur?". En undersökning om hot, trakasserier och våld mot konstnärer och författare i Sverige. Undersökningen är den första i sitt slag och har genomförts av Myndigheten för kulturanalys i samarbete med Sveriges Författarförbund och KRO/KIF. Rapporten baseras på en enkätundersökning som besvarats av knappt 3 000 medlemmar i förbunden.

VÄRDAR ELLER VÄKTARE?

Rapporten är en fortsättning på "Hotad kultur?". I rapporten undersöks hur uppdragsgivare inom konst och litteratur agerar för att hantera och förebygga hot och våld. Värddar eller väktare? bygger på intervjuer med företrädare för konsthallar, förlag, kulturredaktioner, bibliotek och museer.

Rapporterna kan laddas ner på www.kulturanalys.se

JURIDIK: VAD SÄGER LAGEN?

Mårten Schultz är professor i civilrätt och arbetar som forskare och lärare vid Stockholms universitet. Han är ledamot av Brottsoffermyndighetens nämnd och grundare av Institutet för Juridik och Internet.

HUR DEFINIERAS ETT HOT I JURIDISK MENING?

Enligt lagen är ett olaga hot en situation där "någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom".

Startpunkten är alltså hot med vapen, en pistol eller kniv, men utsträcks till andra situationer där offret blir hotad med brottslig gärning. Det kan till exempel vara hot om misshandel. Det krävs dock att vissa ytterligare förutsättningar är uppfyllda.

Den hotade måste uppleva allvarlig fruktan, det vill säga att hon måste bli rädd, för antingen sin egen säkerhet eller någon annans. "Jag kommer våldta ditt barn" kan alltså vara ett hot om uttalandet riktas mot barnets förälder. Även hot om att förstöra egendom kan falla in under regeln.

Hot måste inte vara explicita för att ansvar ska kunna föreläggas.

Inlindande hotelser, som i sammanhanget var skrämmande, kan vara tillräckligt.

ANSES HOT SOM SKER FYSISKT ALLVARLIGARE ÄN HOT SOM SKER SKRIFTLIGT?

Nej. Bedömningen sker utifrån hur allvarligt hotet var i den aktuella situationen, inte utifrån vilken form hotet har.

"Samma regler gäller på internet som i den fysiska världen."

HAR SEMANTISKA SKILLNADER BETYDELSE FÖR HUR ALLVARLIGT HOTET BETRAKTAS?

Nej, det är inte det viktigaste. En person har dömts för olaga hot utan att ha sagt något direkt hotfullt eftersom han hade på sig en jacka med emblem från ett MC-sällskap.

SKILJER SIG FYSISKA HOT FRÅN HOT PÅ NÄTET I JURIDISK MENING?

Samma regler gäller på internet som i den fysiska världen. Däremot kan sammanhanget påverka bedömningen.

HUR DÅ?

Samma uttalande kan vara hotfullt och helt normalt beroende på sammanhanget.

Om jag i neutral ton säger till en gammal vän som bjuder in mig till fika "Jag vet var du bor" har det en annan innebörd än om jag frustande skriker samma ord efter en dörrvakt som slängt ut mig från krogen. Lagen är lyhörd för detta.

DET KAN OFTA VARA SVÅRT ATT DEFINIERA VAD SOM ÄR ETT HOT, FINNS DET TILL EXEMPEL EN SKILLNAD I JURIDISK

MENING MELLAN "DU SKA DÖ" OCH "SÅDANA SOM NI BORDE DÖ"?

Det senare är inte ett hot normalt sett, men det förra behöver inte heller vara ett hot. En meriterad professor som var specialist på skadeståndsrätt och försäkringsrätt inledde en gång ett anförande med att förklara för auditoriet att vi alla skulle dö, vilket förstås var sant.

Poängen är att bedömningen är kontextuell. Det är ett uttalandes innebörd i sitt sammanhang som har betydelse för bedömningen av om ett hotfullt uttalande också är ett olaga hot i brottsbalkens mening.

NÄR SKA MAN ANMÄLA ETT HOT?

Det där är en fråga som man inte kan svara allmängiltigt på. Det kan finnas många skäl till att inte anmäla brott som inte nödvändigtvis har med juridiken att göra. Det är ju väl känt att få anmälda brott som skett på internet leder till fällande domar. Men om man blir utsatt för ett hot som är skrämmande och det finns skäl att tro att den som hotar kan identifieras kan man anmäla.

VAD FINNS DET FÖR STRAFFSKALA NÄR DET GÄLLER HOT?

Hot av normalgraden kan som mest ge ett års fängelse, medan grova fall ger mellan sex månader och fyra års fängelse.

VARFÖR LEDER SÅ FÅ HOT TILL ÅTAL?

Det är dessvärre så att rättssamhället misslyckas med att effektivt utreda och lagföra många typer av brott, även olaga hot. Jag har ingen full bild av anledningarna – det är inte en juridisk fråga i första hand. Men en uppenbar förklaring för olaga hot i digitala miljöer är att sådana brott kan vara svårutredda och svårbevisade.

VARFÖR ÄR DET SVÄRARE ATT UTREDA HOT PÅ NÄTET?

Det är generellt sett enklare att hålla sin identitet hemlig på internet, vilket försvårar utredningar. Polisens möjligheter att begära ut uppgifter från internetföretagen är begränsad, vilket kan vara ett hinder. Internet är globalt, medan den straffrättsliga

lagstiftningen och de institutioner som arbetar med att se till att den efterlevs är nationell.

VAD BEHÖVER MAN FÖR "BEVIS" FÖR ATT KUNNA DRIVA OLAGA HOT TILL DOMSTOL?

Det krävs generellt att bevisningen ställer det "utom rimligt tvivel" att den som anklagats för ett brott också är skyldig. Det krävs inte full säkerhet men en väldigt stark sannolikhet. När det gäller brott i digitala miljöer kan detta beviskrav vara svårt att uppnå. ■

BROTTSBALKEN

OLAGA HOT INNEBÄR att någon hotar att skada dig eller din egendom. Hotet som riktas mot dig kan omfatta andra personer, djur eller föremål som har stor betydelse för dig. För att hotet ska vara brottsligt måste du uppfatta hotet som allvarligt.

Olaga hot regleras under "Brott mot frihet och frid" i Brottsbalken 4 kap 5 §.

Om någon lyfter vapen mot någon annan eller annars hotar med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig fruktan för egen eller annans säkerhet till person eller egendom, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga hot till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

- 1. om hotet påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller annars har varit av allvarligt slag, eller*
- 2. om gärningen annars har varit av särskilt hänsynslös eller farlig art. Lag (2016:508).*

PSYKOLOGI:

SÅ PÅVERKAR HOT & HAT

Johan Waara är psykolog inom arbets- och organisationspsykologi. I sin forskning har han tidigare studerat vad som gör att människor ägnar sig åt näthat. Enligt Waara går det inte att ge något övergripande svar på hur vi som människor påverkas när vi utsätts. Men en sak är han mycket tydlig med: när hatet övergår till hot handlar det inte längre om psykologi, utan om juridik.

Frågan om hot och hat och hur vi påverkas är stor och måste dissikeras. Näthatet kan se annorlunda ut för till exempel ungdomar i jämförelse med vuxna. I ungdomarnas digitaliserade värld kan det handla om utfrysning genom att inte få vara med på olika listor. I vuxenvärlden får man mer se på vad det är som näthatarna hoppar på, säger Waara.

Johan Waara menar att hur hatet påverkar en som person beror på vilken form och vilket uttryck det har.

– Många konstnärer har nog en viss vana vid att bemöta kritik där någon säger att "det där är inte konst" eller "det där är dålig

konst". Men det blir annorlunda om påhoppet blir mer personliga. Det handlar om hur kritiken, hatet eller mobbingen ser ut. Det kommer att påverka hur personen tar det.

Enligt Johan Waara är det också högst individuellt hur en person reagerar när den möts av hat i olika former.

finns en central organisation som står bakom den utsatta, som ger stöd och hjälp när man får hat riktat mot sig.

– De som blir utsatta måste ju kunna fungera i sitt jobb. De måste kunna vara verksamma i det som de älskar att göra. Man måste kunna ta kritik, men det är

"Det är viktigt att få stöd och hjälp av människor i liknande situationer."

– Det handlar om hur hårdhudad man är. Har man lång erfarenhet kanske man är mer van, medan någon som är ny inom yrket eller som är en mer lågmäld person mår sämre av påhopp. Tillhör man en utsatt grupp så kan hatet upplevas som värre.

I ett första skede tror Johan Waara att det är viktigt att det

inte rimligt att någon ska bli hårt åtgången av nättroll.

Vilken sorts hjälp är det man behöver då?

– I ett initialt skede kan det vara så enkelt som en kollegial uppbackning. Att man till exempel organiserar sig i konstnärsgrepp. Det är viktigt att få stöd och hjälp av människor i liknande situationer.

Men alla har givetvis inte den möjligheten. Då är det istället samhället som får hjälpa, till exempel genom öppenvården.

Johan Waara talar om ett fenomen som kallas "bystander effect", det är när människor tittar på utan att ingripa när någon råkar illa ut. Ett slags kollektiv apati, som studerats i verkligheten, men som Waara menar även finns på nätet.

– Det finns inom den digitala världen också. Det bästa sättet är att vi alla hjälps åt. Förr fanns det moderatorer på olika nätforum. Idag finns det inte moderatorer i samma utsträckning. Då måste någon annan gå in och säga ifrån att "det där är inte okej".

En strategi för att hantera hat, enligt Johan Waara, är att stänga det ute.

– Så länge det rör sig om trakasserier på nätet och inget annat – kan man blockera de här personerna. Då ser man ju inte

längre vad de skriver. Ett annat sätt är att många sluter upp när någon blir utsatt. Att man skriver att "det där inte okej att skriva".

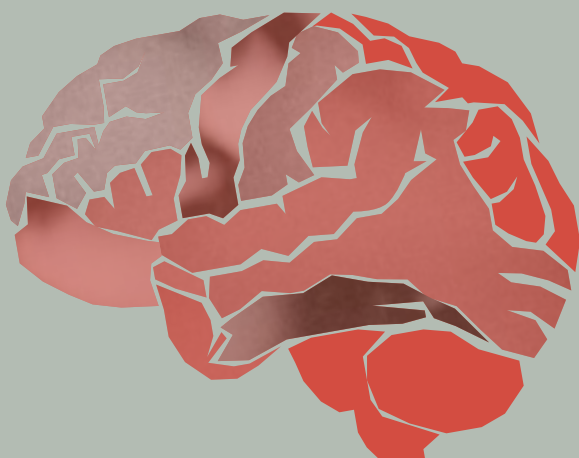
Johan Waara tror också att en viktig aspekt i att motverka hatet är att börja diskutera det redan bland barn och ungdomar.

– Sociala medier är ju väldigt ungt, men jag tror att det är viktigt att man börjar tala om digital etik, och att man diskuterar de här sakerna på högstadie- och gymnasienivå.

Men om hatet övergår till hot är det, enligt Johan Waara, inte längre något man kan lösa eller förhålla sig till på egen hand.

– Då har det blivit en mycket större fråga och går inte längre att

förhålla sig till eller släcka ner. Då blir det en samhällsfråga och det har gått från att handla om psyko-logi till juridik. Det är en fråga för rättsväsendet. ■

VAD LIGGER BAKOM HOTEN?

HATARNA VILL ATT VI SKA REAGERA OCH AGERA. Det är deras bensin, berättar Johan Waara, som forskat på varför människor hatar på nätet. Anledningarna till hatet kan vara många, men utanförskap och missnöje mot samhället är några av dem.

– **Det finns en slags karriär i det här. Man har ett nickname och söker sig in till olika forum. Ju mer reaktioner du får på ditt hat, desto bättre går det för trollen. Känslorna som ligger bakom kan vara utanförskap och en vilja att vara en del av något.**

Varför blir man utsatt för hat?

– **Förr talade man mycket om varför folk blev mobbade, om det till exempel var så att rödhåriga personer blev retade än andra, men det finns en stor spridning i varför människor blir hatade. Något som man dock kan se är att om man tar mycket plats och är kaxig och sticker ut hakan blir man lättare attackerad, även om det inte alls är okej. Ta vilken känd person som helst idag – så finns det grova kommentarer om dem. Inte ens Astrid Lindgren är befriad från det.**

Enligt Johan Waara känner sig de som hatar tillfreds när de skriver elaka och grova kommentarer till andra människor.

– **Hatarna tycker att de är roliga och lite modiga när de kastar ur sig de här hemska sakerna. Men det är ju inte tufft alls. Det är bara idioti.**

HANTERA HOT

VID AKUT SITUATION RING: 112

VID BROTT SOM INTE ÄR AKUT RING: 114 14

POLISANMÄL

Vid akuta situationer (t. ex våld, dödshot) ska du alltid kontakta polisen för din egen säkerhet. Tror du att du utsatts för ett olaga hot i någon form kan du välja att göra en polisanmälan. Att göra en polisanmälan är inte alltid ett självklart steg. Men här är några argument för.

- Polisens rekommendation är att alltid anmäla hot och göra det i ett så tidigt skede som möjligt.
- Det kan vara svårt att själv bedöma allvaret i ett hot och om det rör sig om ett lagbrott. Polisen gör en hotbilda-bedömning. Att ta kontakt med polisen är också viktigt för att vidta åtgärder som att till exempel skydda sina personuppgifter.
- Det är ur ett samhällsperspektiv viktigt att anmäla lagbrott. Statistik visar att få anmälningar om hot leder till åtal. Även om en polis-anmälan inte leder till något kan det vara en viktig markering. Många anmälningar kan i slutändan leda

till lagändringar och förändrade prioriteringar.

- En polisanmälan kan vara ett viktigt steg i att känslomässigt hantera en hotsituation. Det är inte ovanligt att personer som utsatts påverkas psykiskt negativt. En del ifrågasätter sig själva och vad de gör. En polisanmälan kan vara en markering för att visa att det faktiskt är ett lagbrott man utsätts för och att skulden vilar hos förövaren.

Det kan dock finnas situationer där man inte vill polisanmäla. Mårten Schultz, professor i civilrätt, menar att en anmälan inte alltid är det rätta.

- För egen del anser jag inte att man generellt ska rekommendera människor som utsatts för hot att anmäla. Polisanmälningar som inte föranleder någon åtgärd från rättsväsendet kan trigga den som anmälts. Och brottsoffrets intressen är viktigare än samhällets behov av statistik.

SAMLA BEVIS

En hotsituation kan till en början inte kännas så farlig för att senare eskalera. Även om man inte vill anmäla nu kan det hända att man kommer att göra det senare. Därför kan det vara viktigt att spara bevis från början, till exempel brev och mejl som kan användas vid ett senare tillfälle.

Mejl/sociala medier

Spara mejl. Du behöver inte läsa dem, men de kan vara viktig bevisning vid ett senare tillfälle. Samla dem i en särskild mapp. Om hoten sker i sociala medier, ta skärmdumpar och spara – då dessa annars kan raderas av avsändaren. Svara inte på hot, då detta kan förvärra situationen.

Fysiska brev

Polisens rekommendation är att hantera fysiska hotbrev med försiktighet, så att polisen kan säkra eventuella spår. Får du fler brev/paket från samma avsändare, spara dem gärna oöppnade. Det kan hjälpa polisen att säkra fingeravtryck eller DNA-spår.

Telefonsamtal

Om den som hotar ringer, försök att spela in samtalet. Använd gärna en telefon som tillåter inspelning. Rekommendationen är att lyssna uppmärksam och inte avbryta den som ringer. Anmäl du hotet kan det finnas möjlighet för polisen att spåra samtalet.

Fysiska hot

Sker hotet i offentlig miljö, påkalla andra personers uppmärksamhet då dessa senare kan agera vittnen. Vid fysiska hot är det dock viktigast att du agerar på ett sätt som skyddar din egen säkerhet, inte samlar bevis då detta kan provocera gärningsmannen.

AGERA VID FYSISKA HOT

Enligt säkerhetspolisens handbok "Personlig säkerhet" är det viktigt att du när du blir utsatt för fysiska hot, våld eller direkta angrepp håller dig lugn:

"Genom att vara uppmärksam på det som händer kan du anpassa ditt sätt att agera utifrån situationen och hur denna förändras. Försök att vara saklig även om du utsätts för provokationer. Genom att samtala med gärningsmannen kan du få denne att bryta sitt handlingsmönster genom att föreslå alternativ till hans eller hennes agerande. Blir du utsatt för angrepp bör du försöka att bedöma vilken avsikt gärningsmannen har (...) Utifrån din bedömning och den känsla du får kan du sedan bestämma dig för hur du ska agera – fly från platsen, ropa på hjälp eller försvara dig. När du utsätts för hot eller angrepp är målet alltid att du ska kunna påverka gärningsmannen så att situationen upphör."

- Handla med eftertänksamhet.
- Försök behålla lugnet.
- Lita på din förmåga att hitta en utväg.
- Lita på din intuition när du hamnar i en situation där du får en obehaglig känsla kring en person.
- Påkalla andra personers uppmärksamhet.

Nödvärn

Försök alltid avvärja en situation utan att använda våld. Du har

dock rätt till så kallat nödvärn, att försvara dig eller din egendom med våld som inte är uppenbart oförsvarligt. En person som hjälper den som angrips har samma rätt.

Skyddande utrustning

Det finns utrustning som kan avvärja eller avstyra fysiska hot såsom personlarm, överfallslarm, skyddsväst och olika typer av sprayer – t. ex färg-, lukt- och pepparspray. Pepparspray kräver vapenlicens. Läs mer om skyddsutrustning i Säkerhetspolisens handbok "Personlig säkerhet".

SÖK STÖD HOS ARBETSGIVARE

Har du en anställning och hoten är kopplade till arbetet ska arbetsgivaren kontaktas. Arbetsgivaren har det övergripande ansvaret för arbetsmiljön och ska utreda risker för våld eller hot och verka för att nödvändiga åtgärder vidtas.

För författare och konstnärer

som är egenföretagare och frilansare finns det inte ett juridiskt arbetsgivaransvar. Däremot tar och känner många arbetsgivare ändå ett moraliskt ansvar. Kontakta därför din arbetsgivare vid hot som är kopplade till yrkesutövningen.

En arbetsgivare som ett förlag eller en utställningsaktör kan vara behjälplig vid kontakt med myndigheter eller erbjuda juridisk hjälp.

- Prata med arbetsgivaren om denna tillfälligt eller mer beständigt kan erbjuda något slags skydd.
- Har du mottagit hot sedan tidigare kan det vara bra att meddela den nuvarande arbetsgivaren för att diskutera hur man ska agera om en situation uppstår.
- Tänk på att en arbetsgivare bär ett större ansvar för säkerhet i samband med till exempel en utställning eller ett boksläpp.

PSYKOLOGENS RÅD

1. ORGANISERA DIG.

KOLLEGIAL UPPOBJÄGNING ÄR VIKTIGT FÖR DEN UTSATTA.

2. FÖRSÖK BLOCKERA OCH STÄNGA HATET UTE.

SKER DET PÅ NÄTET KAN MAN TILL EXEMPEL BLOCKERA ANVÄNDARE FÖR ATT SLIPPA SE KOMMENTARERNA.

3. SER DU ATT NÅGON ANNAN BLIR UTSATT – SÄG IFRÅN.

VISA ATT DU INTE ACCEPTERAR HATET.

4. BLIR HATET FÖR TUNGT ATT BÄRA SJÄLV

– SÖK PROFESSIONELL HJÄLP.

5. ÖVERGÅR HAT TILL RENA HOT

– POLISANMÄL.

Johan Waara

psykolog inom arbets- och organisationspsykologi

SÖK STÖD HOS ANHÖRIG

Även de personer som utstått mycket hot och hat och betraktar sig själva som "hårdhudade" vittnar om att hot och hat medvetet eller omedvetet tränger in och påverkar. Inte minst är detta påtagligt när hoten även riktas mot anhöriga.

Det är viktigt att söka stöd och prata om hoten med vänner, familj och kollegor. Detta är särskilt viktigt om man utsätts för en omfattande hot- och hatkampanj, där den psykiska påfrestningen kan bli mycket stor.

Att ta kontakt med kollegor som själva utsatts för hat och hot kan också vara bra. Det kan ibland kännas lättare att prata med någon som själv har liknande erfarenheter.

Om hoten har stor påverkan på ditt privat- och yrkesliv kan det också vara viktigt att söka professionell hjälp.

BROTTSOFFERJOUREN

Brottsofferjouren erbjuder stöd till personer som utsatts för brott. Till Brottsofferjouren kan du vända dig även om du inte polisanmält hotet. Brottsofferjouren erbjuder gratis stöd. Här kan du få:

- Samtalsstöd
- Råd och vägledning
- Information om polisanmälan, förhör och rättegång.
- Hjälp att söka ersättning.

Gå in på www.brottsofferjouren.se för mer information. Du kan ringa på: **0200 212019**

SKYDDA DINA PERSONUPPGIFTER

Det finns flera sätt, och nivåer, för att skydda sina personuppgifter. Det kan vara något som man gör tillfälligt när man känner att situationen är hotfull. Det kan till exempel vara att göra sina konton på sociala medier privata, om dessa är offentliga. Men det kan också vara nödvändigt att skydda sina uppgifter mer permanent.

Vad kan du göra själv?

- Gör dina konton på sociala medier, till exempel Facebook, till privat profil. På så sätt kan inte okända individer få tillgång till din information eller göra inlägg på din sida.
- Kontakta din telefonoperatör och skaffa hemligt telefonnummer. Är dina kontakter redan offentliga i olika forum kan det vara idé att byta telefonnummer.
- Skaffa en postbox eller låsbar brevlåda.

Mer information om hur du skyddar dina personuppgifter finns i Säkerhetspolisens handbok "Personlig säkerhet".

Dessa åtgärder skyddar däremot inte dina offentliga personuppgifter. För ett mer långtgående skydd måste du ta kontakt med polisen och berörda myndigheter och skaffa skyddade personuppgifter. Det kan bli aktuellt om du är utsatt för ett allvarligt hot.

Skyddade personuppgifter

Det finns tre typer av skyddade personuppgifter: sekretessmarkering, kvarskrivning och fingerade personuppgifter.

- Sekretessmarkering

En sekretessmarkering gör det svårare för andra att ta del av dina personuppgifter i folkbokföringsregistret. Sekretessmarkering innebär att Skatteverket för in en markering vid dina personuppgifter i folkbokföringsregistret.

Den anger att ingen får lämna ut uppgifterna utan tillstånd och säkerhetskontroll. Sekretessmarkeringen förs över till andra myndigheters register.

- Kvarskrivning

Kvarskrivning innebär att din gamla adress tas bort och du registreras som "på kommunen skriven" i din gamla folkbokföringsort. Skattekontorets adress anges som en särskild postadress. En markering om att du har skyddade personuppgifter meddelas till andra myndigheter tillsammans med adressen till skattekontoret.

Kvarskrivning är en större åtgärd än sekretessmarkering eftersom det innebär att du måste flytta till en ny, hemlig adress. Din post går till ett regionalt skattekontor där särskilda handläggare har din nya adress. Du kan få kvarskrivning i högst tre år i taget.

- Fingerade personuppgifter

Om du är utsatt för särskilt allvarlig brottslighet och hotas till liv, hälsa eller frihet kan du få fingerade personuppgifter. Det innebär att du får nya identitetsuppgifter, till exempel ett nytt namn och nytt personnummer.

Om du får fingerade personuppgifter tas din gamla identitet bort ur folkbokföringsregistret, även ditt personnummer. Det innebär även att du måste flytta till en ny, hemlig ort.

Detta är det starkaste skyddet och används endast som en sista utväg.

Du ansöker om sekretessmarkering och kvarskrivning hos Skatteverket. Du ska ha intyg från till exempel polisen eller Socialtjänsten. För fingerade personuppgifter, kontakta polisen **114 14**.

ALEXANDRA PASCALIDOU

- FÖRFATTARE OCH JOURNALIST

VAD SKULLE DU GE FÖR RÅD TILL NÅGON SOM UTSÄTTS FÖR ETT HOT FÖR FÖRSTA GÅNGEN?

Anmäl, rapportera, ignorera, blockera och försök mobilisera vänner och sök stöd. Berätta om det du utsätts för. I vissa fall kan det dock få motsatt effekt. Att fler påhopp följer och att drevet multipliceras. Näthatskampanjer tenderar också att attrahera typer som söker uppmärksamhet, fans och följare genom att elda på så det är en svår balansgång.

ÄR DET NÅGOT DU SJÄLV ÖNSKAR DU HADE VETAT NÄR DU UTSATTES FÖRSTA GÅNGEN?

Jag önskar jag haft mer stöd. Både bland kollegor, fackförbund och makthavare. När jag slog larm redan för tjugo år sedan drabbade detta hat mest oss som avvek från normen. Därför ignorerades det av medier och fackförbund. Ingen tog mina varningar på allvar – om att det en dag även skulle drabba dem och passera deras trösklar. Den bristande solidariteten ledde även till att polis och myndigheter inte reagerade kraftfullt för att stävja systematiska trakasserier, aggressioner, hat, hot, hån och allmän misskreditering.

HUR HAR DU SJÄLV VALT ATT HANTERA HOT OCH HAT KÄNSLOMÄSSIGT?

Ibland har jag brutit ihop. Och sedan lyft blicken och tänkt att det finns något större och viktigare än mitt eget välmående. Att detta är en kamp vi måste föra för samhället och demokratin. Det är vår plikt att stå upp. Så jag har lämnat landet när jag har kunnat för att andas ut och återvänt med ny kraft. ■

**"Detta är en
kamp vi måste föra
för samhället och
demokratin."**

VAD SÄGER POLISEN?

OM MAN FÅR, LÅT SÄGA ETT HOTFULLT BREV, HUR BÖR MAN REAGERA?

Ett brev eller meddelande som uppfattas av mottagaren som ett konkret hot riktat mot denne, annan såsom närstående eller egendom ska polisanmälas. Försök att dokumentera hoten.

Har hotet kopplingar till arbetet så ska arbetsgivaren informeras för att denne också ska ha möjlig-

lång varaktighet kan vara faktorer som utgör grund för att bedöma gärningen som "Grovt olaga hot".

MÅNGA SOM HOTAS MENAR ATT DERAS ANMÄLAN INTE LEDER TILL NÅGOT. ÄR HOT GENERELLT ETT SVÅRUTRETT BROTT?

Nej egentligen inte. Anonyma hot kan dock vara svårutredda.

den påstådda gärningen. Vad gäller olaga hot kan sådant bevis utgöras av själva brevet, mejlet eller ett inspelat samtal. I regel behöver den hotade vittna om den fruktan som hotet framkallat.

UPPLEVER NI ATT HOTEN ÖKAT UNDER TID?

Har ingen uppfattning om detta.

OM HOTET ÄR ALLVARLIGT, T. EX DÖDSHOT, VAD KAN DEN UTSATTA DÅ FÅ FÖR HJÄLP FRÅN POLISEN?

Polisens ordningsavdelning är bemannad dygnet runt för att hantera akuta och pågående brott. En särskild del inom polisen, Brottsoffer och personsäkerheten, tar vid där ordningspolisens arbete slutar efter det initiala skedet.

Brottsoffer och personsäkerheten har särskilt utbildad personal som hanterar skyddet av hotade personer. Individuellt anpassade åtgärder vidtas i samband med att ärendet analyserats och bedömts.

**"Försök att
dokumentera
hoten."**

het att vidta relevanta åtgärder och kunna ge stöd.

HUR BEDÖMER MAN HUR ALLVARLIGT ETT HOT ÄR?

Hotet ska gälla en brottslig gärning riktat mot mottagaren eller annan, t. ex anhörig, eller egendom. Hotet ska hos mottagaren framkalla allvarlig fruktan. Hot med vapen eller hot som har

ÄR DET SVÅRARE ATT UTREDA HOT SOM SKER PÅ NÄTET ÄN FYSISKA HOT? I SÅ FALL, VARFÖR?

Inte oss veterligen så länge inte något av det sker anonymt.

VAD BEHÖVS FÖR BEVIS FÖR ATT KUNNA DRIVA HOT TILL DOMSTOL?

Som vid all rättsskipning behöver åklagaren inför domstolen styrka

*Svar från brottsoffer- och
personsäkerhetsverksamheten vid
Nationella operativa avdelningen,
Polismyndigheten.*

MER INFORMATION

HANDBÖCKER

Personlig säkerhet

(Handbok) Säkerhetspolisen

Handboken om personlig säkerhet har tagits fram i samverkan med 14 myndigheter, företag och organisationer. I "Personlig säkerhet" kombineras information med konkreta råd om hur hotfulla situationer kan förebyggas liksom hur en person kan förbereda sig inför eller agera i en hotfull situation. Råden riktar sig främst till personer som kan komma att utsättas för hot i sin yrkesutövning.

Handboken laddas ner här: www.sakerhetspolisen.se

Råd till dig som lever under hot

(Handbok) Polisen

En handbok med råd som vänder sig till personer som är utsatta för ett allvarligt och konkret hot, och har fått besked om att de omfattas av Polisens brottsoffer- och personsäkerhetsarbete. Du ska ha haft ett samtal med Polisen, där du fick ett antal råd. Som ett komplement ska detta informationsblad hjälpa dig och din familj att bli medvetna om risker, så att ni kan öka er egen trygghet. Din kontakt hos Polisen hjälper dig om du har frågor.

Kontakta Polisen för tillgång till handboken, tel 114 14.

BÖCKER OM HAT OCH HOT

Tackla hatet: om näthat, hot – och hur du skyddar dig

Rebecka Bohlin
(Ordfront, 2016)

I "Tackla hatet" möter Rebecka Bohlin säkerhetsexperter, forskare och offentliga personer för att ta reda på hur de hanterar allt från trakasserier till rena mordförsök. Hur ska den som utsätts kunna veta vilka hot som verkligen är farliga? Är det möjligt att i så fall försvara sig, även fysiskt? Och hur kan stressen som följer på att vara näthatad hanteras?

Det svenska hatet – En berättelse om vår tid.

Gellert Tamas
(Natur & Kultur, 2016)

I "Det svenska hatet" skildrar Gellert Tamas de människor som format det moderna svenska hatet. Vad är det egentligen som har hänt med Sverige? Hur kunde två hatfyllda rörelser – den militanta islamismen och de islamfientliga organisationerna – få så stor makt att påverka det offentliga samtalet? Och hur ska vi förstå och hantera detta verbala och tidvis fysiska våld?

Skrivbordskrigarna. Hur extrema krafter utnyttjar internet

Lisa Bjurwald
(Natur&Kultur, 2013)

I boken "Skrivbordskrigarna" utforskar journalisten och författaren Lisa Bjurwald nätets mörka sida. Nätet har gett främlingsfientliga grupper och partier fritt spelrum att sprida hat i våra kommentarsfält, i sociala medier och på oräknliga egna webbsajter.

KONTAKTLISTA

POLIS

FÖR ATT ANMÄLA HOT RING: 114 14
OM HOTET ÄR AKUT RING: 112

BROTTSOFFERJOUREN

TELEFON: 0200 212 019

KONSTNÄRERNAS RIKSORGANISATION

TELEFON: 08 545 420 80
MEJL: KRO@KRO.SE

SVERIGES FÖRFATTARFÖRBUND

TELEFON: 08 545 132 00
MEJL: SFF@SFF.INFO